

The Project Gutenberg eBook of Katsokaa peiliin!: Yksinäytöksinen huvinäytelmä, by

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Katsokaa peiliin!: Yksinäytöksinen huvinäytelmä

Adapter: J. L. Heiberg

Translator: K. J. Gummerus

Release date: September 14, 2015 [EBook #49959]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KATSOKAA PEILIIN!: YKSINÄYTÖKSINEN
HUVINÄYTELMÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

KATSOKAA PEILIIN!

Yksinäytöksinen huvinäytelmä

Kirj.

J. L. HEIBERG

Suom. K. J. Gummerus

Maiden ja merien takaa, Helsinki, N:ot 7-10, 1866.

HENKILÖT:

Eno. Herra. Rouva. Palveluspiika. Palvelija.

(Näytelmäpaikkana on kauniilla huonekaluilla varustettu huone. Oikealla puolella akkuna, sen vieressä pöytä, jota ylempänä seinällä riippuu rivi useita tupakkapiippuja. Pöydällä on tupakka-astia ja tulusneuvot. Vastapäätä pöytää suuri vaatekaappi).

Ensimmäinen kohtaus.

Eno. Herra (jälkimäinen juhlapuvussa, miekka vyöllä.)

Eno. Oh! juhlapuvussa! ja näin aikasin aamulla?

Herra. Niin, eno! Minä olen vallan julmistunut päälliseksi! Minua neuvottomampaa ei löydy! Tänään olen minä kutsuttu Hänen Ylhäisyytensä luo. Kello 9, oi! jo ennen 9 tulee minun olla paikallani.

Eno. Mitä kummaa siinä? Siihenpä sinä olet tottunut.

Herra. Olen, olen, se totta on...

Eno. Mikä sinun siis nyt neuvottomaksi saa?

Herra. Oi Jumala!...

Eno (Silmäilee kelloa). Vielä ehdit sinä varsin hyvin; kello ei ole vielä lyönyt.

Herra. Sen minä tiedän, mutta... Minulla on toinen syy...

Eno. Vai niin.

Herra. Minulla on...

Eno. Sano suoraan veli kulta! mikäs on?

Herra. Minä pelkään että...

Eno. Pelkää, mitä?

Herra. Että... taivahan Jumala! Minä pelkään että rauhani, toivoni, iloni ja henkeni, vieläpä menestykseni ja kunniani ovat perikadon omana.

Eno. Ho perhana! mutta minä en ole mikään Solon enkä Bias; puhu siis suoraan asia, minä en ymmärrä.

Herra. Te tiedätte... Minä en ole sukkamielinen...

Eno. Aha! joko pääsi?

Herra. Kun on nuoruutemme aika kulunut, kun 40 ikävuotta istuu niskoillamme, niin saamme tarkoin pitää silmällä yhtä ja toista — sen olen havainnut.

Eno. Jumalan nimeen! mitä olet havainnut?

Herra. Ei, ei! ette minua ymmärrä. Minä en ole mitään nähnyt. Minä tunnen perin pohjin vaimoni; hän rakastaa minua, hän on minulle uskollinen, mutta, eno, hän on nuori ja — — siinä koko asia! Tämä ajatus hirmuisesti häiritsee minun rauhaani. Nuoruuden ikä on kevytmielinen ja nainen pysyy päälliseksi aniharvoin päätöksissään, hän ei taitu, mutta hän taipuu, hän kukka, jota vähäinen tuulen leyhkä turmelee.

Eno. Lakkaa puhumasta vertauksilla ja sano suoraan mistä leyhkä nyt käy.

Herra. Naapurista.

Eno. Ahaa!... nuori luutnantti?

Herra. Niin!

Eno. Niin kuule sananen, joka kohta poistaa huolesi. Hänen rykmenttinsä jo tänään täältä marssii.

Herra (innolla). Mutta, eno, hänen lähtönsä juuri minua huolettaa.

Eno. Mua sano sudeksi, jos sanaakaan tästä ymmärrän... Vasta nainut mies, kaunis vaimo, eräs nuori luutnantti, joka saa miehen rauhan katoamaan juuri kun rykmenttinsä kaupungista lähtee? Mitä tämä

on? Jompi kumpi on meistä hullu... sano sinä kumpi?

Herra. Minä, eno, minä!

Eno. Siltä melkein näyttää.

Herra. Tyhmänä aasina tulen minä tänään seisomaan Hänen Ylhäisyytensä edessä, minä tulen häväisemään itseni, minä tiedän sen.

Eno. Niin, niin, kun tiedät sen...

Herra. Ymmärtänette, ettei rykmentin lähtö kaupungista minua huoleta; ei, vaan jäähyväiset, jäähyväiset, eno! niistä pelko, joka syvästi sydäntäni vaivaa!

Eno. Vai niin, sinun on surullista sanoa jäähyväiset hänelle?

Herra. Kenelle?

Eno. Luutnantille.

Herra. Ei, ei!

Eno. Kenelle sitten?

Herra. Oi, ymmärtäkää minua, eno! Minun on meneminen herttuan luo ja te vetäydytte konttoriinne. — Minulla on tänään tärkeä työ tekeillä, mutta työhön tänään järkeni ei pysty, sillä alati tulen minä ajattelemaan: Nyt tulee luutnantti Jetan luo jäähyväiset sanomaan; Jetta on yksin, te ja minä olemme poissa... Luutnantti tulee, hän on surullinen, hän puhuu liikuttavasti, kauniisti, hän saa kenties Jetankin liikutetuksi... Tämä voi saada minut hulluksi. Luutnantti tarttuu Jetan käteen, suutelee sitä lempeästi. Jetta luo alas silmänsä, punastuu, tuntee jäähyväishetken surulliseksi, mutta makeaksi samalla. — Kun nainen senlaisia tunteita tuntee, on hän astunut ensimmäisen askeleen, hän ei voi enää puolustaa sydäntänsä ja... Jumala tiesi mihin seikka päättyy.

Eno. Pirulla tosiaan on hyvä kuvitus! Äsken sanoit olevasi vapaa luulevaisuudesta; nyt kun olen kuullut kaunista puhettasi, havaitsin siinä olevan runsaasti turkkilaista kuvitusta.

Herra. Turkkilaisista älkää puhuko! Turkkilainen ei ole tyhmä, hän kyllä tietää, mitä tekee. Hän vartioipi kuten mies ainakin vaimonsa kunniaa. Turkkilaisilta voimme paljon oppia.

Eno. Saattaa olla, herra Turkkilainen! Mutta koska sinä, joka olet kristitty, olet joutunut turkkilaisiin houreisiin, niin koetan estää luutnanttia tänne tulemasta.

Herra. Niin, niin, minä tykkänään toivottomuuteen joudun, ellei luutnantin käyntiä estetä.

Eno. Mutta mitenkä?

Herra. Jettani pitää teistä, eikö niin? Hän kunnioittaa teidän tarkkatuntoisuuttanne, hän seuraa teidän neuvojanne, jos te, eno, kovasti kiellätte häntä vastaanottamasta luutnanttia.

Eno. Mitä? Kieltää?

Herra. Niin kieltää. Jetta tottelee teitä.

Eno. Onko Jetta sanonut mitään, josta voisi aavistaa että hän toivoo saavansa tänään nähdä luutnanttia?

Herra. Ei.

Eno. Entäs luutnantti?

Herra. Luutnantti tulee, sen voin varmaan vakuuttaa. Upseeri ei heitä tällaista hetkeä käyttämättä; hän ei hupaisempaa tiedä, kuin miellyttää rouvia ja harmittaa miehiä. Ei, päästä vapaaksi hänestä voin ainoastaan jäykällä kiellolla. Valtaneuvoksen luona viimein hän liehui Jetan ympärillä, puhui tutusti ja vapaasti hänen kanssansa, saattoi häntä ruualle — ja siitä hetkestä saakka hän aina sivukäydessään silmää tänne ylös ja tervehtii. Hän hymyilee silloin, hän vääntää ruumistaan tuhansiin kummallisiin mutkiin, ja koskee siististi lakkiinsa. En ole niin itserakas, että luulisin tervehdyksensä tarkoittavan minua. Hän tulee, — tulee kun tuleekin! Siis tekisitte varsin hyvin, jos vakavasti kieltäisitte lapsellista Jetta parkaani vastaan-ottamasta häntä; käyntinsä olisi minun kuolemani.

Eno. Keino on huono, se ei kelpaa.

Herra. Oi, eno, turhatko rukoukseni ovat?

Eno. Turkkilaiset tietäisivät syvempiä diplomaattisia keinoja.

Herra. Eno kulta, noudattakaa pyyntöäni tässä. Minun täytyy nyt mennä pois. Kun Jetta on pukeutunut vaatteisiin, tulee hän varmaankin luoksenne. Puhukaa hänelle isällisesti, vakavasti. Te tunnette tarkkaan hänen. Valitkaa varoituksista parhaimmat, vakuuttavimmat, jotta voisitte kukistaa hänen tahtonsa. Sanokaa etten minä soisi hänen tänään ennen puolista nähdä vieraita. Käskekää hänen taipua siihen. Jos hän rupee kysymyksille, sanokaa ettei hän millään muotoa saa vastaan-ottaa luutnantti Rosen'ia. Sanokaa hänelle, että minä olen hiljainen ja myöntäväinen, mutta että minulla on kiivas luonto, etten minä koskaan lepy, jos hän minun poissa ollessani vastaan-ottaa tätä upseeria, joka on viekaskielinen ja sukkela; sanokaa hänelle, että hän joutuu onnettomaksi, että kun pitkämielisyuteni on loppunut, ei kiukkuni rajoja tiedä. Sanokaa hänelle... Oi Jumala, nyt lyö kello 9.

Eno. Älä pelkää, minä kyllä...

Herra. Saatatte samalla sanoa...

Eno. Että sinä hiljastut.

Herra. Että jos minä tulen kotia...

Eno. Lähde nyt jo.

Herra. Ei, sanokaa ainoastaan...

Palvelija (tulee sisään). Vaunut ovat esissä.

Herra. Jumala! mitä pitää minun tekemän?

Eno. Mennä matkoisi kohta.

Herra (palvelijalle). Minä tulen (Hiljaan enolle). Eno minä luotan teihin (menee palvelijan kanssa ulos).

Toinen kohta.

Eno (yksin).

Oi tuhma raukka! itse leikkaat vitsat
Ja luulet kiellon voiman suurimmaks'.
Et muista että meille paratiisin
Sai sulkeumaan he'elmä kielletty.
Tok' hävetä sä saisit, serkkuseni! —
On naimisliitto kuten arpajaiset,
Jos joskus joku siitä voiton saa —
Ja sen saa kymmenestä tuskin yksi —
Hän puolisonsa hyvin pitäköön
Ja käytöksensä olkoon kristillisen,
Jonk' asuu riemun rauha rinnassa;
Ja elköön Turkkilaisna väijykö
Hän viekkautta kaikin öin ja päivin.

(Kuulee lähimäisestä kamarista rouvan hiljaan hyräilevän laulua).

Hän noussut on. Oi kuule kuin hän laulaa?
Kuin lintu, jok ei tiedä surua,
Hän laulaa tervetulot aamuselle.
Se hyvä on, ken laulaa — sanotaan. —
Vaan kummink' on hän tyttäriä Eevan
Ja Eevan halu he'elmään kiellettyyn
Myös asuu hänessä kuin useassa.
Ma koittaa tahdon; käärmehenä siis
Nyt luikertelen tähän paratiisiin,
Ja tiedän varmaan että serkkuni
Saa siitä passinsa kuin muinen Aatami —
En tiedä nyt kuin onnistuu se mulle,
Vaan toki keksin neuvon aikanaan;

Siis vallitkohon hetken tuoma neuvo.
Kah! tuolla tulee Jettaseni jo.

Kolmas kohtaus.

Eno, Rouva (aamupuvussa).

Rouva. Ah! herra Eno! hyvää huomenta!

Eno. Kiitos lapseni! Jumal' antakoon! Sinun poskes loistavat, sinun unesi on ollut hyvä.

Rouva. Minun uneni on aina makea.

Eno. Siis et uneksi koskaan?

Rouva. Enkö! Minä näen unta pian jok' ainoa yö, vaikka unennäköni tavallisesti ei ole mistään. Rietrikki on sanonut, että minä puhun unessa, että suloisimmat ajatukseni silloin tulevat ilmi, että minä vastoin tahtoani hänelle pakisen, mitä tahtoisin päivällä salata.

Eno (itseksseen). Se viekas kettu! (rouvalle) Siis ole varallasi.

Rouva. Ei hätää; jos jotakin tahdon salata, niin tiedän varmaan, ettei unessakaan saada minua siitä puhumaan.

Eno. Vai niin! sinä tiedät sen?

Rouva. Minä tiedän sen omasta kokemuksestani.

Eno. Ei! Todellako ja millein se koe tapahtui?

Rouva. Viidentenä päivänä Helmikuuta.

Eno. Mitä?

Rouva. Ette taida enää muistaa, että silloin oli Rietrikin syntymäpäivä? Aamulla varhain minä menin hänelle onnea toivottamaan. Hän istui kamarissansa, missä ilon-loistavana otti minua vastaan. Minä teeskennellen surullisuutta, sanoin hänelle: Rakas mieheni! Sinulta en voi mitään salata; sillä minä kaikki sinulle unessa kerron. Olisin nyt tahtonut sinua vähäisellä lahjalla ihastuttaa, mutta sen on sinulle unilörpötykseni ilmoittanut. Tiedät siis minun tehneeni sinulle liivin. — Minä tiedän sen, vastasi hän. Sinä olet jo kaikki ilmoittanut. Oi! huokasin minä — olenko myöskin pakissut, että se on kaunistettu uudemman muodin mukaan? — Olet, olet puhunut kaikki, vastasi Rietrikki — En, en ole! huusin minä, — minun uneni on valehdellut, sillä tässä on lahja — piipun koppa.

Eno. Sinä pikku veijari.

Rouva. Ja samalla laskin minä hänen eteensä piippu-kopan, jonka olin salannut kädessäni selkäni takana, ja sanoin: Älä hylkää tätä piippua, johon on maalattu Garibaldin kuva. Anna sen riippua rivin toisten piippujen kanssa seinällä.

Eno. Sinäpä osaat! Mutta koska puhumme Rietrikistä — sillä hän on tosiaan vähän kummallinen. En tiedä mitä häneen on mennyt. Mahdotointa on sinun arvata, millä hän nyt vaivaa itseään. Hän luuloittelee, näet, sinä.

Rouva. Luuloittelee mitä?

Eno. Niin mitä! Mutta sitä en voi sinulle ilmoittaa.

Rouva. Oi sanokaa!

Eno. No niin! Miehesi käski minun sinua kieltää...

Rouva. Mistä?

Eno. Ei, ei! se ei käy päinsä. Hän on peräti hullu!

Rouva. Mutta, eno kulta, puhukaa!

Eno. Noh, kuule sitten... Ei, ei, minä en voi sitä sanoa!

Rouva. Te tahdotte saada minua uuteliaaksi! — Joka kerran sanoo A:n sanokoon B:nkin, ja olkoon alkamatta, mitä ei tahdo lopettaa.

Eno. Jos sanoisin sen, niin sinä nauraisit.

Rouva (laskien kätensä rinnalle). Minä vannon, että pidätän nauruni.

Eno. Noh sitten! Miehesi, rakas lapsi, on joutunut kummallisiin houereisiin. Hän pelkää sinulle käyvän kuten on käynyt monelle, jolle kielletty hedelmä on mieluisin... Hän käski minun saarnata sinulle viattomuuden arvoa.

Rouva. Mutta, eno, mitä on tämä olevinaan? Tähän saakka hän ei ole minulta mitään kieltänyt... tahtooko hän nyt minulta jotakin kieltää?

Eno. Oikein arvasit, lapseni; mutta sinä olet ymmärtäväinen, sinä tottelet häntä. Yhtä maailmassa hän sinulta kieltää; ja ellet tässä seuraa hänen tahtoansa, niin syyttää saat itseäsi, sillä hänen vihansa ei rajoja tiedä, eikä löydy rangaistusta niin suurta, jolla voisit häntä lepyttää; kotirauha olisi silloin kadonnut, katumuksesi liian myöhäinen.

Rouva (vähän närkästyneenä). No, mitä sanoi hän? mistä kieltää hän minua? Vielä en ymmärrä mitään — En salaa, että mielelläni tahtoisin tietää, mikä seurauksissaan voi olla niin hirvuihin... Se mahtaa olla jotakin kummallista!

Eno. Se kummallista on, sinä hämmästyit; minä itsekään en ymmärrä, miten Rietrikki uskaltaa semmoista puhua. Hän kieltää — —

Rouva (varsin uuteliaasti). Minua mistä?

Eno. Polttamasta tupakkaa.

Rouva. Mitä! minua! Tupakkaa? Te ilveilette! Niin, jos olisin meri- tahikka sotamies.

Eno. Samaa olen minä saarnannut tuolle itsepintaiselle veitikalle.

Rouva. Mutta hän on sen ehkä vaan pilallansa sanonut.

Eno. Ei, ei ensinkään. Hän oli totinen, kuin totinen on; pilaa en laisinkaan hänessä voinut havaita; hän vimmoissansa ei tahtonut kuulla mitään.

Rouva. Mitä! mitä puhutte? Enkö pety, tekin olette varsin totinen! Voisiko aavistaakaan sellaista mahdolliseksi ja todeksi? Tohditteko, eno, malallanne vakuuttaa tämän todeksi?

Eno. Millä valalla tahansa.

Rouva. Ei, tämä on hullua hullumpaa!

Eno. Että hän hulluteli, sen sanoinkin hänelle suoraan.

Rouva. Ja kuitenkin?

Eno. Ja kuitenkin, vaikka minä naurusta olin melkein pakahtua, hän ei nähnyt hulluuttansa.

Rouva. Mistä on hän nuo ajatukset saanut? Miten saattaa hän uskoakaan että tupakka minua voisi miellyttää. Hän houraillee, hän unohtaa, että minä olen nainen.

Eno. Se on mahdollista. Hän tyhjillä luuloilla itseänsä vaivaa ja turhaan olen minä pyytänyt häntä miettimään seurauksia... Turhaan, sillä hän oli kuuro; hän sanoi ainoastaan: Jos sinä vähimmänkään savua vedät *tästä* piipusta, jonka hänelle lahjoitit, niin sinun ei käy hyvin, jos toisillakin polttaisit, niin on se verraton röyhkeys, jota syvään saat katua.

Rouva (pilalla). Minä vapisen pelosta.

Eno. Hän turhilla luuloilla vaivaa itseään. Hän puhuu, nä'et taivahan tähtien — Mars'in ja Jupiter'in — vaarallisesta yhtymisestä. Se viettelee — sanoo hän — naisia ja pilkkaa aviomiehiä.

Rouva. Olisiko minulla aikaa semmoisiin?

Eno. Niin, sitäkin olen minä hänelle sanonut.

Rouva. Tahtoisinpa tietää milloin talollis-askareiden keskuksä saataisiin tilaisuutta ja aikaa sellaisiin.

Eno. Tottelevaisuuteen ja toimeliaisuuteen minä neuvon sinua. Onhan sinulla ompelu-neuvot, tee työtä ahkeraan. Jos tahdot huvitella itseäsi, niin löytyy muita keinoja. Tarvitset ainoasti lähestyä akkunaa, kun rykmentti kohta kokoontuu kadulla, Nuori luutnantti luultavasti tulee teille jäähyväisensä

sanomaan; sinä saatat puhua hänen kanssansa ja katsella paraatia. Tämä saa sinun ajatuksesi kääntymään toisaalle. Minä tunnen sinua, sinä olet yhtä hyvä kuin ymmärtäväinen. Jos Rietrikki vihastuu, niin tiedät mitä seuraa. Mutta sinä voitat koetuksen, sen tiedän. Mars'in ja Jupiter'in yhtyminen ei voi Jettaani mitään.

Rouva (silmäillen piippuja). Voiko semmoisia voimia uskoa luonnossa löytyvän?

Eno (itseksensä). Ahaa! (Rouvalle) Kuka on tutkinut voimat luonnossa? Naisiin vaikuttavat ne väliin pahasti; Ne saavat matkaan taudin, jota vakava tahto yksin voi parantaa. Hyvästi! nyt täytyy minun lähteä.

Rouva. Turha pakina!

Eno. Ajattele siitä mitä ajattelet, mutta älä vaan tupakkaa polta.

(Menee.)

Neljäs kohta.

Rouva (yksinään).

Jo kiusaa, harmia näin varhain aamusella!
Sanoa tätä hupaiseksi voi!
Mua Rietrikkini tahtoo koetella!
Vaan sitä en nyt huoli ajatella —
On hyvä luonto mull', on kirkas päivän koi!
(silmää piippuja)
Tuo piippu! oi, min sain ma kuulla täällä!
Se luultavasti pyhitetty on —
Se saastuisi, jos sitä sormen-päällä
Ma koskisin. Oi Herra hallitkoon!!
Vai niin! — päin vastoin minä luulen,
Ett' ois se sille suuri kunnia
Ja Garibaldi kiittäisi, jos huulen
Hän väliin saisi naisen savuttaa —
Ei usein taivahalla tähtee kaksi,
Kuin nyt, saa toistansa kohdata,
Ei tuo ne naisille kartettavaksi,
Mi heitä miellyttääpi kiusalla.
Vaan minun Jumala loi varovaksi —
En mieti mitään, tahdon ommella.

(Ottaa ompelunsa, istuu tuolille akkunan viereen ja rupee ompelemaan —
Vähäinen äänettömyys — laulaa sitten) —

Järkeä ei hourehella
Mua ei ne kiusoa.
Ilomiehell' lainehella
Merell' elon purjehdella,
Se mun onnelliseks' saa.
Tok' asuu oma onni tupakassa,
Kosk' aina muistaa miehet piippuaan,
Ja Rietrik sanoo väliin tavallaan:
Jos savuja ei saisi ollenkaan,
En tietäis olevani maailmassa.
Tuot' ymmärtänyt en, se vähät mulle,
Ja vaikka savukin mun löyhkäs kasvoille,
Ei muuttunut mun siitä pahaks mieli,
Ma nöyryydellä kannan ristini,
Kun savu seinät, vaatteet turmeli
Ja kaiken karkealta tuntui kieli —
Mike' miehill' yksin piippu suotu on?
Jos mavulle on mitään tupakasta,
Miks' kielletähän naiset polttamasta?
Vaan tätä muu — en minä — aatelkoon.

(Ompelee ja laulaa).

Ma koitan, en, et enään saa
Mua tyhjä turhuus kiusata.

(Lankansa loppuu, ottaa uutta, — silmää taasen piippuja).

Vaan toki, minun oikeen muistaessain,
Meksikon nainen tahi Madridin
Ei ainoasti seiso peilin eessä,
Vaan lepää usein piippu suussakin.
He ovat nuhteettomat tavoiltansa,
Se tietty on ja heit' ei soimata,
Vaikk' usein polttavat he miesten kanssa
Niin sikarii kuin piipputupakkaa; —
Vaikk' ei oo tapana tuo vielä meidän maassa,
Niin ansaitsisi kielto Rietrikin
Sen, että kerran koittaa tahtoisin.
Ei, ei! ma siihen liika hurskas olen,
Vaan nähdä suotakohon kumminkin
Min' näköinen ma olen piippu suussa. —
Näin tapana on polttaa Rietrikin.
Hän on niin totinen kuin piippu tuossa — —
Vaan harmia ma saan, jos koittaisin.

(Istuu alas ja ompelee).

En tänään pelotta voi nähdä piippujansa,
En vapisutta niihin koskea.
Oi miehet, miehet! aina kiellollansa
Ne kaiken ilon meiltä karkoittaa.

(Ompelee kiivaasti, ikäänkuin vihaisesti).

Kas niin, kas niin! jo katkes neula, mutta —
Niin, teräs Englannin se oiva on!
Ma tänään olen varsin onneton.

(Ottaa esiin uuden neulan, pistää lankaa neulan-silmään ja laulaa):

Oi, lähet' uusi neula sinä tälle,
Ett' ainoan hän saisi savusen.

(Huomaa laulaneensa vääriä sanoja, oikaisee niitä).

Ja lähet' unen lohdutus nyt hälle,
Mi pyyhkii silmistä pois kyynelen.

(Nousee kiiruhusti ylös ja heittää vihoissansa ompelun tuolille).

Ma tosin hullu oon, ja, vaikka valvehella,
Niin järjetön kuin nukkuvainen on;
Jop' osasin ma piipun sovitella
Masaniellon kavatinohon!
Vaan tää on tosin kaikki noitumusta,
Ma lähellä jo olen turmelusta.
Emp' aatoksiini mitään muuta saa,
Kuin piippuja ja piippu-tupakkaa.
Mi hyöty lienee Rietrikille tästä,
Etten mä pääse kiusast' tupakan,
Ettei nyt lanka eikä neula kestä,
Etten ma voita mitään laullan'?
Vaan tämä kaikk' ole asiansa
Ja totella on naisen kohtalo;
Ma huoli tästä en, se olkoon alallansa;
Ei kummempata ei, ei hullumpata o'e!
Ma nöyrä olen, olen hiljukainen,
Kun hyvyydellä mua kohdellaan,
Vaan suuttuneena olen kiukkuvainen
Ja jyrkästi ma vastarintaa paan.

Ois sata vuotta piiput paikallansa,
Miss' ovat olleet, saaneet ollakin,
En silmäillyt heit' oisi konsanansa,
Ja miekö heillä sitten polttaisin!
Vaan nyt kun Rietrik tuota tahtoo estää
Ma pian tahdon piippuun kimppuun päästä.

(Menee jäykästi piippujen luo, silmää varovasti ovelle ja on ottamaisillaan kiellettyä posliinipiippua, mutta vetää kätensä äkkiä takasin, ikäänkuin olisi polttanut sormiansa; nousee varpahille ja hakee neuvottomana muitten joukosta).

Viides kohtaus.

Rouva. Piika.

Piika (tulee hiljaan kamariin, menee rouvan sitä näkemättä tämän selän taa, ja sanoo kovalla äänellä):
Rouva, rouva!

Rouva (kiljaisee pelosta ja kääntyy). Kuka se on? Sinä tulet hiipien kuin kissa, mitä tahdot?

Piika. Vaatemyyjänne pyytää saada kukat hatustanne.

Rouva. Mikä kiirut niillä on? En niitä nyt huoli hakea. Minä sitten panen sanan, mutta sinun ei niistä tarvitse ehtimiseen juosta edestakaisin.

(Piika menee).

Kuudes kohtaus.

Rouva (yksin).

No vihdoin viimein! pannako oven kiinni? —
Ei, ainahan se epäluuloon vie — —

(Hakee valiten piipuista).

Mi paras näistä nyt? Tuo kaikkein paras lie? —
Hyi, ei! Se musta on kuin takassa on hiili.
No toi? Ei, periä on täynnä pesä sen.
Tää sitten? Hyi, se rumaks' minun saapi.
Vaan tämä? Ei, se liian pienonen!
Kuin valitsen ma! Mitä miettimistä?
Ei, Garibaldi yksin ansaitsee
Sen, että nainen sillä polttelee.
Ma vähät huolin tässä Rietrikistä!
Ma arvaan syyn jo hänen kieltohon.
Ja maistanko ma tupakkata mistä,
Niin juuri Garibaldista se on. —

(Ottaa piipun, jolla on pitkä varsi, koristettu kirjavilla tupsuilla, varovasti seinältä; on tupakoivinaan).

Ei, tää ei maistu miltään, tupakkata
Nyt piippuun pistää vähän tahdon ma.

(Ovelle kolkutetaan).

Ma hiljastunut oon, oi Jumala!

(Peittää piipuu ompelulla).

Seitsemäs kohtaus.

Rouva, Eno.

Eno (pistää päänsä ovesta). Oletko yksin, Jetta?

Rouva. Ihan yksin.

Eno (astuen kammariin). Eikö nuori luutnantti ole tullut tänne?

Rouva. Ei.

Eno. Sepä kumma! Minä tulin, lapseni, sinulle ilmoittamaan, että rykmentti nyt par'aikaa kokoontuu. Et ikäväksy aikojasi sitä katsellessa. Voi hyvin! (Lähtiessänsä pois luo hän silmänsä piippuihin, sanoo itselleen) no, totta mar' se on jo hänellä.

(Nauraa hiljaan ja menee).

Kahdeksas kohtaus.

Rouva (yksin). Mitä huolin minä rykmentistä! Se kokoontukoon omia aikojaan; minulla on käsillä hupaisempaa kuin sitä katsella (silmää varovasti ympärilleen, tuo esiin tupakka-astian, ja ottaa piipun ompeluksen alta).

Nyt katselevat kaikki sotilaita; —
Mull' o'o ei tilaisuutta parempaa;
Nyt tupakoida saanen rauhassa.

(Panee tupakka-astian ompeluksen päälle ja pistää piippuun).

Kas niin! vaan mistä saan nyt valkeata?
Ah! Se ken polttaa itse hankkikoon.

(Noutaa tulusneuvot, limpsiön ja taulaa, alkaa iskeä, mutta tottumattomasti).

Yks', kaks'! Ai, ai! ma tottumaton oon,
En tulta saa, vaan isken sormiani.

Yhdeksäs kohtaus.

Rouva. Piika.

(Rouva salaa hätäisesti piipun selkänsä taa toisella kädellä, toiseen taasen tulukset; astuu tuolin eteen, jottei piika voi nähdä tupakka-astiaa).

Piika. Herra luutnantti Rosen pyytää saada kunnian...

Rouva. Mitä! nyt! minä en voi häntä vastaan ottaa. Toisti.

Piika. Hän on juuri lähtemäisillään.

Rouva. Niin sano etten ole vaattehissa ja mene matkaasi.

Piika. Hän siinä tapauksessa pyysi minun jättää teille tämä käyntikortti.

Rouva. Hyvä!

Piika. Se tässä on

(Menee jäykästi rouvan luo käyntikortilla).

Rouva. Älä tule likemmäksi!

Piika (seisahtuen). Mutta rouva!...

Rouva. Älä tule likemmäksi.

Piika. Mutta kortti?

Rouva. Laske se tuonne tuolille.

(Piika tahtoo laskea kortin tuolille rouvan selän taakse).

Rouva. Ei, ei sinne.

Piika. Mihin sitten?

Rouva (viitaten nyrkillään, missä pitää tulusneuvot, tuolia toisella puolella kammaria). Tuonne!

(Piika laskee kortin tuulille).

Nyt mene.

(Piika alkaa lähteä, seisahtuu ja silmäilee uuteliasti rouvaa).

No menetkö vai...

(Piika menee kummastellen).

Kymmenes kohtaaus.

Rouva (yksin).

Kun toivon saavani ma vierahia,
Niin viikkokausiin niit'en nähdä saa,
Päin vastoin taasen kun en niistä huoli,
Niin tulee niitä oikeen tulvalta;
Vaan riivatuin on mulle tämä päivä,
Jon' ei saa polttaa edes rauhassa.

(Alkaa taasen iskeä, onnistuu).

Kas nyt! jo onnistuin, se hyvä on,
Jo syttyi taula vihdoin viimeinkin.

(Panee palavan taulan piippuun).

Vaan Rietrik taulan peittää paperilla.
Kun nyt vaan palan sitä löytäisin!
Ah! käyntikortti! Ihan tätä varten!

(Panee kortin piipuu pesän suulle).

Min sanoisikaan herra luutnantti,
Jos käyntikorttiaan hän tässä näkisi?
Nyt uskallusta!

(Vetää savun).

Hyi kuin sammaletta!

(Silmää piipun pesään).

Se taulaa oli, vielä palaa se?

(Puhaltaa pesään ja polttaa sitten).

Ei, hyi! Minun himoni haihtui pian, se ei ollut pitkälinen.

(Polttaa taasen).

Kokemus on lääkäreistä paras, sen olen havainnut.

(Polttaa, mutta rupee kovasti yskimään).

Ei, Mars ja Jupiter eivät saa minua kiusaukseen.

(Silmää piipuu pesään, nostaa kopan silmänsä eteen).

Oh! minä olen polttanut jo koko joukon. Tuh'aksi on tupakka muuttunut, se on minun työni.

(Rumpu kuuluu kadulta akkunan alta. Rouva pelästyy, pudottaa piipun, jonka koppa menee palasiksi. Seisoo tuokion sitä epäilyksissä silmäillen. Puhuu:)

Te kovat tähdet! mitä tehdä voitte!
Kun Garibaldi on tuossa palasin.
Te kovan mulle rangaistuksen soitte;
Ei auta katumus ja turh' on kyynelkin.
Oi! onneni on mennyt, kappaleissa
Se makaa tuossa, rikottuna nyt.

Ei ole apua, ei edes mestareista.
Oi onnetoin! kuin olen eksynyt!
Te sisaret! Oi kovaan taistelkaatte,
Kun himo teissä nousee tupakkaan.
Ma olen peili, minuun peilaitkaatte;
Ma suuren sankarin sain tuonelaan.

Vaan tainnut täst'en päästä tekemästä;
Ei, — sill' on nainen keho voimistaan.
Min tähdet vaatii, sit' ei mikään estä;
Mun taivas its' on saanut lankeemaan.
Ei auta kyynele, ei yhtehen se juota,
Ei saa se ehjäksi enää piippua.

(Kuuntelee).

Oi, vaunut tulee! Hirmustunpa tuota,
Ja kuinka vapisen! Oi taivaan Jumala!
On piippu tuossa ihan palasissa,
Ja kammari on täynnä savua.
Oi, onnetoin! kuin olet ahtahissa! —
Mun täytyy hälle kaikki tunnustaa;
Vaan hän ei mitään ennen nähdä saa —
Niin, kaikki tunnustan ja niin kuin nainen
Ma mitä pyydän kohta myöskin saan.

(Panee tupakka-astian paikoilleensa).

Vaan piippu! pian kaappihin sen heitän.

(Panee piippu vaatekaappihin).

Ma savun kyllä saanen haihtumaan.

(Avaa oven ja akkunan, löyhyttää vyöliinalla, poistaakseen savun; kun tällä savu ei tyyni haihdu, tarttuu ompeluunsa, jolla viuhuttaa. Käyntikortti jää lattialle makaamaan; puhuu:)

Nyt kieliä ei enää tiedä mikään.

(Seisahtuu kuunnellen).

Nyt seisahtuivat vaunut; Taivaan Jumala!

(Vaippuu alas tuolille).

Yhdestoista kohta.

Rouva. Herra.

Herra. Tässä olen, lapseni! (menee Rouvan luo, häntä tarkasti silmäillen). Miksi luot alas silmäsi?

Rouva. Ystäväni!....

Herra. Minä en kumminkaan tahdo uskoa että...

Rouva. Sinä jo olet havainnut... sinä sen jo tiedät...

Herra. Mitä olen havainnut, mitä tiedän?

Rouva. Oi, älä huuda noin kovasti!

Herra. No, mutta selitä...

Rouva. Hyvä, armas ukkoseni! Me olemme kaikki ihmisiä, ja jokainen voi langeta... itse vakavinkin, kun kiusaus on liian suuri... silmänräpäys...

Herra. Mitä aiot sanoa? tuo tuntuu hirmuiselta!

Rouva. Minä tahdon tunnustaa kaikki.

Herra. Niin puhu! Ma olen kuin tulessa.

Rouva. Oi, jos tietäisit minun tuskaani, minun katumustani...

Herra. Ei, puhu suoraan pian, sillä muuten pitkämielisyyteni loppuu.

Rouva. Ei Rietrikkini!

Herra. Tahdotko pitää minua kiristyspenkillä... Minun kiellostaniko puhut, sano?

Rouva. Minä olen sitä vastaan rikkonut.

Herra. Mitä, kuulenko minä oikeen?

Rouva. Oi! älä suutu! —

Herra. Jää hyvästi onneni, rauha ja ilo! Mulle maailmassa ei löydy mitään enää! Oi, niinkö pidit valasi ja lupauksesi! Haa, viekas käärme! — vaan se on tosi, sinä oletkin nainen.

Rouva. Mutta Jumalan nimeen! mitä olen siis tehnyt? —

Herra. Ja sitä kysyt sinä? Et ole sitä tietävinäsi?

Rouva. Minä sen tiedän, mutta onko mun rikokseni niin hirmuinen?

Herra. Mitä, hirmuinen! Ei, kuulkaa kuinka yksinkertainen! Sehän ei ole mitään, se maksaa ainoasti minun kunniani, minun maallisen onneni ja henkeni. Oi, minä tämän olen jo kauan edeltäpäin arvannut. Sitä olen yöt päivät miettinyt ja tuota ainoaa olen minä pelännyt!

Rouva. Aivan niin, se olikin ainoa, johon taisin mieltyä.

Herra. Ei, tämä on liian paljo! Milloin on tällaista ennen kuultu? Sinä uskallat itse sanoa että tämä upseeri... Minä tiedän tarpeekseni, minä en tahdo tietää enempää.

Rouva. Mutta, armas mieheni, upseeri tahi kenraali? —

Herra. Ole vaiti! Sinä saat minun hulluksi... Me erkanemme, minä en tahdo sinua vihata; elä onnellisesti, jos sisälliset soimaukset ja omatuntosi voivat sen sinulle sallii. Me emme enää koskaan näe toisiamme... elä hyvin!

Rouva. Mutta, Rietrikki, näin vähäpätöisestä asiasta?

Herra. Niin, niin! Minulla ei ole enää mitään sanomista. Jos tämä on vähäpätöistä, niin varjelkoon Jumala kaikkia aviomiehiä sellaisesta vähäpätöisyydestä.

Rouva. Mutta Jumalan nimeen!...

Herra. Niin, sehän on todelleenkin vähäpätöistä, että sinä häneen mielistyit; etkö niin itse sanonut?...

Rouva. En tiedä, mutta kiusaus oli ylön luonnollinen.

Herra. Mistä ajasta saakka on tämä rakkaus asunut sinussa?

Rouva. Aamusta. En oikein voi sanoa hetkeä.

Herra. Se on mahdotonta! Minä olen usein huomannut salayhteyttä teidän välillänne. Oi kauan, kauan olen havainnut sinun alakuloisuuttasi ja salattua suruasi. (Viittaa sormella akkunaan, jonka vieressä piiput riippuvat.) Minä näin miten silmäilyksesi aina lensivät sinne; siellä oli maneetti, joka veti sinua luoksensa.

Rouva. Oi Rietrikki! jos niin on ollut, niin se on tapahtunut minun tietämättäni.

Herra. Saanenhan uskoa mitä omat silmäni ovat nähneet. Valehella sinä rikoksesi päätät. Mitä? Tänään olisit ensikerran mieltynyt...

Rouva. Oi Rietrikki! Syynä tähän on tähtien yhtyminen.

Herra. Mikä yhtyminen, minkä tähtien?

Rouva. Marsin ja Jupiterin.

Herra. Mitä hiidessä! puhu niin, että puheestasi selkoa saa... Haa! Nyt minä ymmärrän, miksi minä häntä olen niin sydämeni pohjasta vihannut ja kamonnut.

Rouva. Vihaa ja inhoa! Sekö on palkkani, kun salaa koen sinua ihastuttaa?

Herra. Niin, tulisihan minun sinua kiittää! Ja häpeemättä sinä kehtaat minulle sen suoraan sanoa... Niin, niin! Sinä tosiaankin olet minua salaa ihastuttanut ja pirullisella huvilla ja helvetin autuudella... Mutta kiitä Jumalaa ett'en sattunut näkemään häntä. Akkunasta pää edellä hän olisi lentänyt ja musertunut kivikadulle. Sinun kyyneleesi olisivat vuotaneet. — Minä olisin nauranut...

Rouva. Jos se voi sinua lepyttää, niin heitä hänet akkunasta. Minun poskeni eivät siitä kastu.

Herra. Sen uskon, nyt kun hän ei enää ole täällä.

Rouva. Ei täällä! Hän! — — —

Herra. Niin, ei täällä. Hän on jo marsinut kaupungista.

Rouva. Ei ole! ei...

Herra. Mitä! Onko hän vielä täällä?

Rouva. On, on!

Herra. Tässä kaupungissa?

Rouva. Tässä huonehessa.

Herra. Haa! Piru ja helvetti!

Rouva. Jos sen olisin tiennyt, niin olisin minä heittänyt hänet ulos akkunasta!

Herra. Missä on hän kätöksässä? Mistä löydän häntä? Onko hän ylisellä?

Rouva. Ei.

Herra. Niin on hän sitten kellarissa?

Rouva. Ei, Rietrikki, ei sielläkään.

Herra. No, saatana, missä sitten?

Rouva. Tässä huonehessa.

Herra. Täällä, tässä huonehessa?

Rouva. Niin, uskotko?

Herra. Sun rohkeutesi on tavaton... Missä on hän täällä?

Rouva (viittaa kaappiin päin). Tuolla.

Herra. Vastaa sanoilla... Minun silmäni kohta eivät eroita mitään.

Rouva. Hän on vaatekaapissa.

Herra (paljastaen miekkaansa). Jaa, herra luutnantti, saatte verellänne maksaa...

Rouva (pidättäen häntä). Armas Rietrikkini, hillitse vihasi!

Herra. Sinun käy sääliksi? Sinä itket?

Rouva. O Jumala! Sinä sihot vaatteitani.

Herra. Teeskentele! Sinun ei käy häntä sääliksi, häntä, kavaltajaa!
Haa, päästä minua... Miekallani tahdon minä survaista häntä.

Rouva (päästää hänet irti). Tee se, jos sinua se huvittaa.

Herra (rientää kiiruhusti kaapin luo, avaa oven. Kun hän ei kohta löydä luutnanttia, heittää hän vaatteita, mitä käsiinsä saa, toisen toisensa perästä kaapista lattialle. Kaappi olkoon iso, jotta vielä vaatteita näkyy, vaikka herra on sieltä heittänyt niitä, siinä järjestyksessä kuin rouva).

Rouva (huutaen). Minun merinoni!

Herra. Minä kyllä löydän hänet. Missä on hän, missä?

Rouva. Minun Pariisin hameeni... Se likaantuu kohta... Oi Jumala!

Herra. Minä saan hänen kiinni, luota sinä siihen!

Rouva. Mutta Rietrikki! Oletko menettänyt järkesi... Mitä teet... Oi uusi Pelerinini... Valkea huivini! — Ei, tämä ei käy laatuun... O Jumala! Musta Levanttiinini ja silkkihameeni... ja kappanikin... ei, tämä on tosin hullua!

Kahdestoista kohtaus.

Entiset. Eno, (joka edellisessä kohtauksessa on silmäillyt ovesta ja kuullut puheen, astuu sisään).

Eno (tarttuu kiinni herraan ja purskahtaa nauruun). Mitä teet sinä, mitä kujeita tämä en? Milläs Jetan vaatteet ovat sinua vihastuttaneet?

Herra. Päästäkää, Eno, päästäkää, te näette että minä olen vimmassa.

Eno. Kuten Don Quixote sodassa tuulimyllyjen kanssa.

Rouva (joka tällä välin on ruvennut kokoilemaan vaatteitaan, näyttää enolle rypistynyttä hametta.) Oi, Eno, katsokaa! Mitä sanotte tähän?

Eno. Että se on huokeasti parannettu.

Herra. On, mutta minä tiedän lihapaikan, jota ei niin huokeasti pestä puhtaaksi. (Rouva yhä kokoilee vaatteitaan ja järjestää niitä).

Eno. Minä sitä jo aavistin. (Herra pyrkii päästä kaapin luo, eno pidättää häntä). Minä tiedän mistä nainen pitää. Tupakka on hänen ihastuksensa.

Herra. Tupakka!

Eno. No, niin!

Herra. Mitä sillä tahdotte sanoa...

Eno. Semmoinen on nainen, minä tunnen monta tällaista. (Vakavasti). Sinä käskit minua kahden tähden yhtymisen vuoksi kovasti kieltää Jettaa polttamasta tupakkaa, ja ennen kaikkea siitä piipusta, johon oli maalattu Garibaldin kuva. Nyt saanen kysyä: Onko kielto ollut miksikään hyödyksi? Sanoihan sinulle että valkea polttaa. Te näette, herra Pasha, mitä kielto olisi saattanut vaikuttaa.

Herra. Uneksinko? Kuka sitten salautuu tässä?

Eno. Herra Giuseppe Garibaldi.

Herra. Onko siinä perää? Onko se totta? Ja luutnantti?

Eno. Sen ymmärrät. Hän ei päässyt sisälle, syystä että Jetta silloin poltti tupakkaa. Tässähän makaa käyntikorttinsa. (Ottaa ylös kortin). Ohoh! niinpä on se musta kuin olisi ollut nokikolarin käsissä... Mutta luultavasti on Jetta tulta saadaksensa pitänyt luutnantti Rosenia sytykkeenä. (Herra silmäilee ilomielin korttia.) Savua on hän saanut aikaan, mutta varsin vähäisen valkeaa. Jos nyt herra turkkilaiseni menee vaatekaappiin ja sieltä löytää piipun, niin harmiksi käy vihansa, hän häpeää, katu kieltoansa ja syleilee lempeästi puolisoansa.

Herra (menee kaappiin, tuo esiin piipun niiden vaatteiden takaa, jotka siellä vielä riippuvat.) Ah! totisesti! Minun Garibaldini on halki... Sillä on poltettu... siinä on tuhkaa. Haa, nyt ymmärrän kaikki.

Eno. Nyt ymmärrät! Muistatko mitä äsken sanoin? puhuinko totta?

Herra. Te olette käyttäneet viisaasti, minä olin tuhma pukinpää. (Kääntyy rouvaan, katselee häntä katuvaisesti, panee pois piipun ja lähestyy hiljaan. Rouva samalla tavalla.) Suo minulle anteeksi!

Rouva. Anna minulle anteeksi, että tahdoin polttaa tupakkaa.

Herra. Tule minun syliini. Epäluulo on kadonnut.

(Syleilee).

Eno. Suokoon Jumala, ettei tupakka-luulevaisuus onneanne koskaan enää pääsisi häiritsemään.

Herra. Oletko leppynyt?

Rouva. Oletko sinä?

Herra. Minä olen saanut henkeni takaisin.

Rouva. Tupakan-himo ei asu rinnassani, mutta, ystäväni, sinä ehkä ymmärrät, että kieltosi sai himon minussa syntymään; ellet toiste enää kiellä, en enää koskaan polta tupakkaa.

Eno (yleisölle). Te herrat aviomiehet — ymmärrätkö? Oletteko nähneet peilissä kuvanne? Tässä on teille peili! Katsokaa peiliin!

—l —b —s.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KATSOKAA PEILIIN!: YKSINÄYTÖKSINEN
HUVINÄYTELMÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

**Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™
electronic works**

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by

the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.